

Vaqif YUSİFLİ,
filologiya elmləri doktoru

**Adını tarixə yazdı Mübariz,
Ruhunu xalqına əmanət verib.**

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı, bir günün içində öz igidliyi ilə adını əbədləşdirən, xalqına şöhrət qazandıran, ölümü bahasına olsa da, düşmən qüvvəsini sarsıdan Mübariz İsmayilov və onun qəhrəmanlığı artıq neçə şeirin, poemanın, publisistik yazıların mövzusunə çevrilib. Yazılan şeirlərdə, poemalarda Mübariz adi qəhrəman kimi yox, misilsiz, müstəsna qəhrəman kimi təqdim olunur. Bir insanın bu dərəcədə fəvqəladə igidlik göstərməsi, saysız-hesabsız düşmən əsgərini məhv etməsi tarixdə nadir hadisələrdən sayıla bilər.

Şabranda yaşayan, o bölgədə kifayət qədər tanınan, həmçinin müasir Azərbaycan şeirində də öz imzasını qoymuş Məzahir Zeynal "Səbrimin daşan günü" poemasını Mübariz İbrahimovun qəhrəmanlığına həsr etmişdir. Poema lirik-epik səpgidədir, müəllifin düşüncələri ilə Mübarizin qəhrəmanlığının təsviri bir-birini əvəz edir.

Poemada üç əsas xətt, müəllif ideyasını əks etdirən üç tendensiya diqqəti cəlb edir. Birinci xətt vətənpərvərlikdir. "Torpaq-Vətən sevgisi"ndə qəhrəmanlığın mənbəyi, kökü, hansı qaynaqdan güc alması əsə olunur. Vətən sevgisi, torpağa məhəbbət öncə ailədən başlanır:

**Hallallıqla qoyulmuş ailənin təməli,
Elin xeyir-duası, həm Tanrıdan güc alır.
Həyatda haqqın kökü halallıqdır deməli,
Halal köklü saf insan el gözündə uclar.**

Biləsuvarın Əliabad kəndində bir oğlan uşağı dünyaya gəlir. Ağakərim

MİSİLSİZ QƏHRƏMANLIĞIN TƏRƏNNÜMÜ

kişi bu kəndin sayılan-seçilən, ağır təbiətli, ömrü-günü zəhmətlə keçən, hamının rəğbətini qazanmış bir ailə başçısıdır. O, Mübarizi də vətənpərvər bir oğul kimi böyüdür. Vətəni sevmək atanı-ananı, doğulduğun kəndi sevməkdən başlayır.

**Gəndən gələn toxmalar cücərdikcə qanında,
Saf insani duyğular ürəyində gül açdı
Vətən eşqi, bir od ki, gerek könlüdə yansın,
Bu sevginin körpə təklənəməyi şərt olar.
O da gerek ağactək kök bağlayıb dayansın,
Axı zərif hislərin sınaqları sərt olar.**

**Bu hisslərə güc verər bir atətək, anatek,
Bundan qürur duyurdu Ağakərim, Şamama.
Torpaq, Vətən sevgisi belə yaransın gerek,
Gölə dönür necə ki, damlalar dama-dama.**

"Deyiblər ki,-Vətəndən bircə qarış pay olmaz, Torpaq onu qoruyub saxlayana Vətəndir"-bu misra poemanın vətənpərvərlik xəttini müəyyənləşdirir və müəllifin ideyasını təəssüm etdirir. Xalq şairi Qabilin Vətən haqqında yazdığı şeirin son misralarını burada xatırlayıram: " Bu dünyada bir-birindən hər şey qopar, ayrılar, Ayrılmayan bir Vətəndir, bir də mən". Mübariz İbrahimov da təpədən-dırnağa, bütün əqidəsiylə, amalıyla Vətənə bağlı idi. Hərbi xidmətdə olanda daim düşməndən necə qisas almaq barədə düşünürdü. İşğal olunmuş torpaqlarımızın, şəhid olmuş yurddaşlarımızın qisasını almaq onun varlığına hakim kəsilmişdi. Müəllif onun qisas qabağı düşüncələrini belə təsvir edir.

**Bilirdi qayıtmaz yol üstündədir,
Ürəyi bir anlıq acı göynədi.
Ağ kağız götürdü, yazmaq istədi,
Əlində qələmin ucu göynədi.**

Mübariz qisas, intiqam alovları içində son məktubunu yazır, qoy bilsinlər ki, o, Vətən üçün ölümə yollanır.

**Canım atam və anam,
Məndən ötrü darıxmayın.**

**İnşallah, cənnətdə görüşəcəyik,
Mənim üçün bol-bol dua edin.
Şəhid olsam, ağlamayın.
Çoxlu sədəqə verin.
Allah böyükdür! Vətən sağ olsun!**

Poemada ikinci xətt Mübarizin igidliyi, qəhrəmanlığı ilə bağlıdır. "Bir əsgər tək gedir qoşun üstünə". Doğrudan da, bu hərəkət müharibədə çox nadir hallarda təsadüf edilir. Amma atəşkəs dövrüdür. Hərçənd ki, düşmən tərəfi hər gün bu atəşkəsi pozur. "Tülkü elə tülküdür. Hər axan su Xan Araz, hər kükrəyən Kür olmaz. Axı tülkü balası heç vaxt dönüb şir olmaz".

Müəllif düşmən tərəfin də niyyəti, qorxu və təşvişini, törətdikləri cinayətləri, türk xalqına nifrətini, "böyük Ermənistan" xülyalarını süjetə daxil edir. Aşot, Horen, Vartan- bu məlum erməni sifətləri erməniliyin mahiyyətini fəş edir. Horenin atası Armen "tülkü" ləqəbi ilə tanınırdı, Sumqayıt hadisələrində Qriqoryanın sağ əliydim, türklərin dilini türkdən yaxşı bilirdi, Yerevandan maşınla Qarabağa gedəndə Laçın yolunda maşını minaya düşür, o dünyalıq olur. Erməniliyin mahiyyətini müəllif onların dialoqlarında, törətdikləri cinayətlər barədə söhbətlərində nəzərə çarpdırır. Onların içindəki türkə nifrət hissi əməllərində üzə çıxır. Vartan onunla öyünür ki, atdığı ilk güllədən Məryəm qarı yerindəcə o dünyalıq olur. "Andronik babanın ruhu şad olmun deyər, Ölənlərin burnunu, qulağını kəsirdim"-deyir. Və bu anda Mübariz bir ildırım kimi düşmənlərin üstünə şığıyır:

**Qəlbi xəyanət dolu o nankor insanların,
Ölənləri kim oldu, qalanları kim oldu?
Bu dəstədən çox adam: Aşot, Qurgen və sair,
Qurduqları tələdə ölümə məhkum oldu.**

**Qorxudan için yedi gizlənib sağ qalan da,
Dəndə qulaqlarında yer titrədən bir səda.
Qaranlığa qarışdı Mübariz də bir anda,
Dağdan-dağa çırpındı dilindəki son nida.**

Əlbəttə, müəllif Mübariz İbrahimovun qəhrəmanlığını təsvir edərkən baş verən hadisənin detalları üzərində də dayanır. İnsan heyrət edir ki, o, cəbhə xəttini necə keçir, heç bir minaya toxunmadan necə sağ-salamat düşmən tərəfə adlayır, son gülləsinə qədər onlarla ermənini necə torpağa sərir-bunlar adi qəhrəmanlıqdan daha ucada dayanmırmı? Əlbəttə, müharibənin öz qanunları var, amma bu hadisə-Mübarizin bu misilsiz qəhrəmanlığı haqq mübarizəsində möhtəşəm bir zirvədir.

Poemada üçüncü xətt "Tufan olub dönəcəm" fəslində öz əksini tapır. Bu da müəllifin müdaxiləsidir. Sanki Mübarizin və bütün yurddaşlarımızın adından deyir ki:

**Qəlbinizi qurd kimi yeyəcək bu qorxunuz,
Tufan olub dönəcəm bir də zaman gələndə.
Bir əsgər həmləsindən ərsə qalxıb yuxunuz,
Bəs ordunuz neyləyər "Azərbaycan" gələndə?**

**Dədəm Qorqud gəzən yer xain, nankor yetirməz,
Haqq yolunu kəsməyin, nəfsin gizə sədd olun.
Murdarsınız, torpağın üstü sizi götürməz,
Çıxın gedin bu yerdən, xoşunuzla rədd olun.**

Məzahir Zeynalın bu poeması haqqında mən onun "Qəlbin umacaq yeri" kitabına yazdığım ön sözdə də söhbət açmışdım. Həmin ön sözdə qeyd etmişdim ki: Bu gün Azərbaycan poeziyasının torpaq, vətən, yurd sevgisi digər bütün mövzuların sevgi təəssümündən yüksəkdə durur. Yaranmış, paralanmış Azərbaycanın ən böyük amalı Qarabağı, itirilmiş torpaqları işğaldan azad etməkdir. Bu yolda nə qədər qanlar tökülüb, sülh baş tutmazsa, yenə də qanlar töküləcək. Ordumuz da qüvvətlənib. Şəgirimiz də bu böyük amalı öz sətilərində yaşatmaqdadır. Milli qəhrəmanımız Mübariz İbrahimovun təsvirəgəlməz igidlik nümunəsi isə şeirimizdə vətənpərvərlik duyğularının rəhninə çevrildi. Məzahir Zeynalovun poeması da bu mövzuda yazılmış əsərlərin sırası baxımından nə birinci

nə də axırıncıdır. Poemada əsas motiv, əsas ruh torpaq, vətən sevgisidir. Və bu sevgini misilsiz qəhrəmanlığı, şəhidliyi ilə isbata yetirən Mübariz İbrahimovun həyatıdır, ölümsüzlüyə gedən yoludur.

Bütün poema boyu Mübarizin bir Azərbaycan oğlu kimi daxili həyəcanlarının şahidi oluruq. Şair də onu qəhrəmanlığa səfərbər edən hisslərin təsiri altında yaşadığı qəhrəmanlıq aləmi poetik şəkildə qələmə alaraq bizə tanıdır və belə bir mühitdə gənc bir oğlanın qətiyyətli qərarını alqışlayıb qürur duyuruq.

Məzahir Zeynalın "Boğulmayan göz yaşı" adlı kiçik poeması da yenə Mübariz İbrahimova həsr edilib. Poemada Baba və Nəvə Vətən və qəhrəmanlıq-ölümsüzlük, şəhidlik barədə mükəllimə aparırlar.

**O yerdə ki, Tanrı bizi yaratdı,
Ömür verdi, ruzu verdi yaşatdı,
Qəlbimizdə sevgi bitdi, boy atdı,
O torpağa Vətən, Vətən dedik biz.**

**Varlığında hər zərrənin payı var,
Parçalanıb, indii neçə sayı var,
Dərbəndimin, Təbrizimin tayı var?
O torpağa Vətən, Vətən dedik biz.**

**Nəgmə deyən dilimizdir-Qarabağ,
Dağlarında qan ağlayan qara bax
Gör kimlərə tapdaq olub qarabax,
O torpağa Vətən, Vətən dedik biz.**

Baba ilə Nəvənin söhbətində çox ibrətli məqamlar var. Arzu edərdim ki, bu günkü cavanlar, xüsusilə, məktəblilər bu poemanı oxusunlar. Vətən sevgisinin mahiyyətini dərk eləsinlər. Torpağı, yurdu, böyük Azərbaycanı sevməyi öyrənsinlər. Baba nəsihətini eşitsinlər:

**Köməyini umma yaddan,
Torpağını qoru, bala.**

Mən Məzahir Zeynalı -qəhrəmanlığı vəsf edən bu poemalara görə alqışlayıram!